

NIEZALEŻNY SAMORZĄDNY ZWIĄZEK ZAWODOWY „SOLIDARNOŚĆ”
REGIONU „POBRZEŻE”

MUZEUM OKRĘGOWE W KOSZALINIE

INFORMATOR WYSTAWY:

„NIE ZAPOMNIMY TAMTYCH DNI”

W X ROCZNICĘ STANU WOJENNEGO

Grudzień '91 — Styczeń '92

Sala wystawowa — Muzeum Okręgowe, ul. Młyńska 37
godz. 10.00—16.00 z wyjątkiem poniedziałku

Wydarzenia i przeżycia związane ze stanem wojennym w regionie koszalińskim, a także późniejsze, aż do ponownego uznania „Solidarności” i idei Sierpniowych, są tematem prezentowanej wystawy — „Nie zapomnimy tamtych dni”. Tych dni zwłaszcza grudniowych i sierpniowych, nie zapomnimy po to:

- by nigdy więcej brat nie strzelał do brata, jak do naszego Janka Stawisińskiego w kopalni „Wujek”,
- by nie zamykano w miejscach odosobnienia ludzi o niewygodnych poglądach, jak naszych z „Solidarności” — w Wierzchowie i DarłóWKu w grudniu 1981 r.,
- by nie nękano psychicznie i fizycznie ludzi o odmiennych przekonaniach, tak jak wielu z naszego regionu w wojskowych obozach specjalnych w Czerwonym Borze i Chelmie, gdzie stosowane metody doprowadziły Andrzeja Kosiewicza z Koszalina do samobójczej śmierci,
- by wreszcie dialog między władzą a społeczeństwem nie kończył się stosowaniem przemocy, jak w manifestacji koszalinian 31 sierpnia 1982 r.

W tych dramatycznych dniach stanu wojennego, wielu z nas narodziło się do wolności, może wtedy gdy:

- znieważono i zamykano twoich przyjaciół i nie mogłeś stanąć w ich obronie,
- gdy obce ręce przetrząsały twoje listy, ubranie, dom,
- gdy ZOMO goniło ciebie po ulicy, dlatego że byłeś tam i protestowałeś,
- gdy próbowałeś głośno krzyczeć lub pisać o tym, a zamykano tobie usta i grożono więzieniem.

Wolność w końcu musiała przyjść — dla wszystkich. Wierzyliśmy w to! Słowa nadziei i otuchy podawaliśmy sobie z rąk do rąk, w postaci odezów „Solidarności”, ulotek, znaczków, wydawnictw podziemnego, jak: „Grudzień 81 — Gazeta Wojenna” Regionalnego Komitetu Strajkowego, „CDN” — biuletynu Komitetu Samoobrony Regionu „Pobrzeże”, „Oko” — Tymczasowego Zarządu Regionu Pomorza Środkowego, „Sierpień 80” — Regionalnej Komisji Organizacyjnej, „Rewers” — Ruch „Wolność i Pokój” Kołobrzeg, Koszalin, „Pobudka” — Polskich Kombatantów z Gdańska, Koszalina i Słupska i „Głos Wolny” — MKZ „Solidarność” Szczecinek oraz inne wydawnictwa z całego kraju. Na wystawie grupę wymienionych wydawnictw i dokumentów uzupełniają: urządzenia małej poligrafii, nabój i raketnica gazowa, tarcza, kask i pałka ZOMO.

Ważnym dokumentem jest lista osób aresztowanych i represjonowanych w województwach — koszalińskim i słupskim, sporządzona dla Biskupiego Komitetu Pomocy Osobom Represjonowanym.

Interesującą częścią wystawy są osobiste dokumenty, listy i pamiątki osób poszkodowanych i ich rodzin, m.in.: przestrzelony kask Janka Stawisińskiego; wyrok sądowy dla Henryka Podsiadło, jednego z przywódców strajku w „Unitrze” w Białogardzie w dniu 14 grudnia 1981 r., wydany w Koszalinie, w jednym z pierwszych procesów stanu wojennego w kraju; skarga Pawła Michalaka do Prokuratora Generalnego z zakładu w Wierzchowie; nakazy rewizji, aresztu, wezwania na rozprawę — za kolportaż wydawnictw podziemnych z lat 1984—1988 — G. Cwojdzńskiej, Franciszka Saka i Tadeusza Wołyńca; ulotki więźniów politycznych z Białogardu. Ponadto odpis głośnego listu Adama Michnika do generała Kiszczaka, z grudnia 1983 r. z Zakładu Śledczego.

W zestawie blisko 150 fotografii dominuje grupa zdjęć dziennikarza Jerzego Patana, który utrwalił spontaniczne reakcje społeczeństwa koszalińskiego na restrykcje stanu wojennego, m.in. starcia uliczne koszalinian z oddziałami ZOMO 31 sierpnia 1982 r.

Grupa artystycznych zdjęć Zdzisława Pacholskiego pt. „Mił o kołodzie”, będąca zapisem kolędy artystycznej z 12—13 lutego 1984 r., otwiera cykl spotkań niezależnych artystów z całego kraju z mieszkańcami Koszalina. Podobne spotkania kontynuowano w następnych latach w ramach Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej — przy kościele św. Krzyża i przy katedrze oraz w „Galerii na Plebanii”, prowadzonej przez artystę plastyka Andrzeja Ciesielskiego — przy kościele św. Ducha w Koszalinie.

Zestaw fotografii dopełniają zdjęcia m.in.: z udziału delegacji koszalińskiej „Solidarności” na pogrzebie zamordowanego ks. Jerzego Popiełuszki w Warszawie w listopadzie 1984 r., z udziału w II pielgrzymce Jana Pawła II w Częstochowie, a także III pielgrzymce w Gdańsku.

Wystawę zamykają dokumenty i zdjęcia z działalności NSZZ „Solidarność” w naszym regionie, od lutego do maja 1989 r.

Mamy nadzieję, że wystawa pomoże ożywić wspomnienia i utrwalić pamięć o tamtych grudniowych i sierpniowych dniach.

Organizatorzy wystawy dziękują serdecznie wszystkim osobom, które udostępniły materiały i pamiątki osobiste na tę wystawę.

Opracowała Danuta Szewczyk